

BURSA ULUDA ÜNİVERSİTESİ
AÇIK BİLİM VE AÇIK EĞİTİM POLİTİKASI

Giri

MADDE 1- (1) Bursa Uluda Üniversitesi, bilimin ve teknolojinin ilerlemesine katkı sağlamak amacıyla, açık, tekrarlanabilir ve güvenilir ara tırma çıktıları ile uygulamalarını benimseyerek; toplum ve tüm dış paydaşları yararına bilginin geniş yayılımını taahhüt eder.

(2) Bursa Uluda Üniversitesi açıklığı yolu gösterici ilkelerinden biri olarak kabul eder ve bu ilkenin yanı sıra yeni çalışma modellerini ve yeni sosyal ilişkileri mümkün kılan, işbirliğini, bilginin yayılmasını, ara tırma çıktılarının erişilebilirliğini, yeniden kullanılabilirliğini etkin kılmak adına, yayınlara ve verilere erişimi teşvik eden, açık bilimi desteklemek için gerekli altyapıyı inşa eden araçlar ve ara tırma süreçlerini özendirerek ve destekleyerek, geliştirmeyi taahhüt eder.

(3) Açık bilim, ara tırmaı daha şeffaf, titiz ve verimli kılar; yenilikçiliği ve halkın katılımını teşvik eder. Bursa Uluda Üniversitesi kamu tarafından finanse edilen tüm ara tırma ve ara tırma verilerinin halka ve dünyadaki tüm ara tırmacılara ücretsiz olarak sunulması gerektiğine inanmaktadır.

Yetki Alanı ve Politikanın Etkisi

MADDE 2- (1) Politika Bursa Uluda Üniversitesinde aktif olan tüm ara tırmacılar için geçerlidir.

(2) Ara tırmanın üçüncü taraflarca finanse edildiği durumlarda, erişim hakları, depolama ve saklama ile ilgili taraflarla yapılan herhangi bir anlaşma bu politikaya göre önceliklidir.

(3) Politika Bursa Uluda Üniversitesi Senatosu tarafından onaylandı ve 10 Ekim 2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Haklar, Sorumluluklar ve Görevler

MADDE 3- (1) Bursa Uluda Üniversitesi ünlardan sorumludur;

a) Açık Erişime geçişi gerçekleştirmek için gerekli altyapı ve finansmanı sağlamak amacıyla, ara tırmacıları ve diğer tüm personeli hedefleyen eğitim, özetim ve bilinçlendirme faaliyetlerini desteklemek.

b) Benzersiz tanımlayıcıların (DOI'ler, ORCID veya diğerleri gibi) kullanımının zorunluluğunu sağlamak.

c) Veri Yönetimi Planlarının geliştirilmesi ile ilgili konuları içeren, ancak bunlarla sınırlı olmayan Ulusal ve Avrupa Birliği yasalarına uyumlu veriler ile ilgili tüm konulardan sorumlu bir Veri Yöneticisi atamak.

ç) Verilerin ve diğer kayıtların depolanması, korunması, kaydedilmesi, saklanması ve dağıtımı için uzun vadeli korumanın yanı sıra, araştırmacılara uygun rehberlik için mekanizmalar ve hizmetler sağlamak ve bu hizmetleri geliştirmek.

d) Akademik araştırma içeriğini sistem tarafından sağlanan istatistiklerle izlemek, politika uyumluluğunu takip etmek.

e) Kurumun akademik araştırma ve diğer araştırma altyapılarının FAIR veri ilkeleri (Findable=Bulunabilir, Accessible=Eriilebilir, Interoperable=Birlikte Çalışabilir, Reusable=Yeniden Kullanılabilir) ve Avrupa Açık Bilim Bulutu teknik özellikleriyle ilgili sertifika gerekliliklerine uygunluğunu sağlamak.

f) İçerik ve veri yayınlamak için Açık Lisans politikasına sahip olmak.

g) Açık Bilim uygulamaları konusunda eğitimler vererek açık bilim ekosistemi oluşturmak.

Araştırmacıların sorumlulukları

MADDE 4- (1) Bu Politikada belirtilen ilke ve standartlara uygun olarak yayınları, verileri ve eğitim kaynaklarını yönetmek.

(2) Öncelikli üçüncü taraflarla herhangi bir anlaşma olmaması durumunda, yayınların ve verilerin üretimi, iletilmesi, depolanması, yönetimi ve dağıtımı ile ilgili örgütsel, düzenleyici, kurumsal ve diğer sözleşmeden doğan yasal yükümlülüklere uymak.

(3) Verilerin iletilmesini yöneten ilkelerin (mevcut Politika ve fon verenlerin yetkilerine uygun olarak) bir Veri Yönetim Planında yer almasını sağlamak.

Yayınlara Açık Eri im

MADDE 5- (1) Ara tırmacıların akademik ar ıve tam metnin (yayınlanmı makale veya makalenin yayınlanmadan önceki hakem kontrolünden geçmi kopyası) yanı sıra ilgili üst verilerin önceden veya yayınlandıktan sonra makine tarafından okunabilir elektronik kopyasını koymasını zorunlu tutar. Ara tırmacılar yayınlarının akademik ar ıve zamanında konulmasından sorumludurlar. Bu durum, yayınların açık eri imde yayınlanması (Altın Açık Eri im) durumunda da geçerlidir.

(2) Ye il Açık Eri im söz konusu oldu unda, 5 inci maddenin birinci fıkrası bahsedilen tüm yayınların tam metinlerinin en fazla 6 ay içinde (ya da sosyal bilimler ve be eri bilimlerdeki yayınlar için 12 ay içerisinde) standart bir açık lisans altında eri ilebilir olmasını zorunlu tutar. Monografların akademik ar ıve konulması zorunludur, ancak yayıncı ambargosu sona ere ne kadar eri im kapalı kalır.

(3) Kapalı yayınların görünürlüklerini artırmak amacı ile yayının üst verilerinin açık bir ekilde eri ilebilir olması gerekir.

(4) Bursa Uluda Üniversitesi Mensupları, birden fazla kurumdan birden fazla yazarla i birli i yaparak hazırladıkları çalı maları Bursa Uluda Üniversitesi Akademik Ar ıvi'nde depolar.

(5) Bursa Uluda Üniversitesi, mensuplarının yayınlarını bireysel veya kurumsal olarak de erlendirirken sadece üst veri ve tam metinleri yukarıda belirtilen artlara uygun olarak akademik ar ıve konulan yayınları de erlendirir.

(6) Üyelerini telif hakkı sahipli ini korumaya ve sadece yayınlama için gerekli olan haklar konusunda yayıncılara lisans vermeye te vik eder. Bu, yayın sözleşmesinde ek kullanılarak mümkündür. Örnek ablonlara eri ilebilir: <https://sparcopen.org/wp-content/uploads/2016/01/Access-Reuse-Addendum.pdf>

(7) Ara tırmacıları mevcut politikanın yürürlü e girdi i tarihten önce yazdıkları yayınları akademik ar ıve koymaya ve bu yayınları mümkün olan en kısa sürede açık bir ekilde eri ilebilir kılmaya te vik eder.

Ara tırma Verilerine Açık Eri im

MADDE 6- (1) Bursa Uluda Üniversitesi, ara tırmacıların bilimsel yayınlarda sunulan sonuçları do rulamak için gerekli olan ara tırma verilerini uluslararası standartlarda uygun bir

ar ıve koymalarını zorunlu kılar.

(2) Bursa Uluda niversitesi verilerin ve hizmetlerin açık ve FAIR ilkelerine göre ele alınmasını gerektirir. Veriler ayrıca izlenebilir ve mümkün olan her durumda kullanılabilir olmalıdır.

(3) Bursa Uluda Üniversitesi Ara tırma Ekosistemi mümkün oldu unca açık, gerekti i kadar kapalı ilkesine uyar. E er veriler yasal, gizlilik veya ilgili di er (rne in hassas veri veya ki isel veriler) nedenlerle açık de ilse, bu anla ılır biçimde açıklanmalıdır. Verilerin bulunmasını sa layan st verileri her durumda sa lar.

(4) Bursa Uluda Üniversitesi Açık Bilim kaynaklarının izlenmesi için Açık Bilim Bulutu artlarının kabul edilmesini te vik eder.

(5) Bursa Uluda niversitesi ara tırmacıların, dâhil oldukları her ara tırma faaliyeti için uygun bir Veri Yönetim Planı sunar.

(6) Bursa Uluda niversitesi ara tırmacıları uygun lisansların belirlenmesi yoluyla proje sonrası kullanım haklarını tanımlar.

(7) Bursa Uluda niversitesi ara tırma verileri için minimum ar ıv süresi, kalıcı bir tanımlayıcının atanmasından sonra 10 yıldır. Gerekli ar ıv sresinin sona ermesinden sonra veya yasal ve etik nedenlerden dolayı bu kayıtların silinmesi veya imha edilmesi durumunda, bu tür eylemlerin tüm yasal ve etik perspektiflerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Açık Bilim

MADDE 7- Bursa Uluda Üniversitesi Açık Bilim uygulamaları anlayı ını aktif olarak te vik eder (Yayınlar ve verilere açık eri imin ötesinde). Örne in vatanda bilimi projelerine katılım, açık akran de erlendirmesinin kullanımı, açık e itim kaynaklarının kullanımı, açık ve standart açık lisanslar altındaki verilerin ve içeri in serbest bırakılması ve bunların geli imini takip eder.

Altyapı

MADDE 8- (1) Bursa Uluda niversitesi onaylanmış kalite standartlarını kar ılar (OpenA RE uyumlu, FAIR ilkelerini kar ılar) ve Avrupa Açık Bilim Bulutu ile ba lantılıdır.

(2) Bursa Uluda niversitesi kayıtların uluslararası standartlarda uygun ar ıvlarla ve OpenAIRE st Veri eması aracılı ıyla birlikte çalı abilir olmasını sa lar.

Ara tırma De erlendirme ve Ölçme

MADDE 9- Açık Bilim uygulamalarını kullanan ara tırmacılar için ödül mekanizmalarının olu turulmasını (örne in açık platformlar aracılı ıyla kesin olmayan sonuçları payla mak, açık yazılım ve di er araçları kullanmak, açık i birlikli projelere katılımı (vatanda bilimi) vb.) taahhüt eder.

E itim

MADDE 10- (1) Bursa Uluda Üniversitesi Kütüphanesi, bölümler ve di er uygun kurumlarla (bu tür yasal hizmetler, ara tırma destek personeli, Veri Yönetim Planı uzmanları) i birli i içerisinde açık bilimin benimsenmesini kolayla tırmak ve ara tırmacılara, kütüphanecilere ve di er destek personeline gerekli beceri ve uzmanlık sa lamak için e itim kursları açmayı koordine eder. Bu tür e itim kursları, açık eri im yayıncılı ı, açık veri, veri yönetimi, ara tırma verisi ve ara tırma eti i için gerekli becerileri içerir.

(2) E itim farklı disiplinler dikkate alınarak tüm kariyer a amalarındaki ara tırmacılara sunulur.

(3) Bu faaliyetler için uygun finansman sa lanır ve bu amaçla fon sa layıcı kurulu lar ile birlikte di er payda larla olan sinerjiler ara tırılır.

Politikanın Geçerlili i

MADDE 11- (1) Bu politika Bursa Uluda Üniversitesi Senatosu tarafından her 2 yılda bir gözden geçirilecek ve güncellenecektir. Bursa Uluda Üniversitesi Rektörlü ü, bu politikanın uygulanmasından sorumlu olacak ve gerekti inde ortaya çıkabilecek anla mazlıkların çözümünde ve politikada yapılabilecek de i iklikler konusunda yürütücü görevini üstlenecektir. Bu politikanın ara tırma verileriyle ilgili olan bölümü Açık Bilim ve Açık Eri im Politikasının geçerlilik tarihinden itibaren iki yıl boyunca pilot olarak uygulanacaktır.

(2) Bursa Uluda Üniversitesi Rektörlü ü, Açık Bilim ve Açık Eri im Komisyonu kurulmasına öncülük ederek bu kurulun yürütücülü ünü üstlenecektir.

(3) Bursa Uluda Üniversitesi Açık Bilim ve Açık Eri im Komisyonu:

- a) Rektör Yardımcısı
- b) Fakülte Dekanları veya Temsilcileri
- c) Enstitü Müdürleri

ç) Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığına bağlı olacaktır.

Komisyon, gerekli gördüğü hallerde politikayı revize etmekten sorumlu olacaktır. Öneri ve görüşler Bursa Uludağ Üniversitesi Rektörlüğüne sunulacaktır.

EK: Tanımlar

Açık Akran Değerlendirmesi: inceleme ve yayın süresi boyunca hem inceleyen hem de yazarın birbirlerinin kimlikleri hakkında bilgi sahibi olduğu bir bilimsel inceleme mekanizması olarak tanımlanmaktadır.

Açık Bilim: Bilimin; yayınların, ara tırma verilerinin, laboratuvar notlarının ve diğer ara tırma süreçlerinin ücretsiz erişilebilirliği, ara tırmanın yeniden kullanımı, dağıtımı ve üretilmesine izin veren koşullarla, diğer ara tırmacıların birlikte çalışabileceği ve katkıda bulunabileceği şekilde yapılmasıdır.

Açık Eğitim Kaynakları (Open Education Resources): OECD'ye göre "bağlı hakları tarafından eğitim amaçlı olarak serbestçe yeniden kullanmaya ve sürekli iyileştirmeye izin veren açık lisansları kullanan öğretim, öğrenme ve ara tırma materyalleridir.

Açık Erişim: Bilimsel literatürün internet aracılığıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, tam metne bağlantı verilebilir, dizinlenebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir olmasıdır.

- **Altın Yol Açık Erişim:** Akademik dergilerde yayınlanan ara tırmacıların çalışmalarının, yayınlanan dergi aracılığıyla ve yayımlandığı andan itibaren açık erişim olmasıdır.
- **Yeşil Yol Açık Erişim:** Ara tırmacıların, akademik dergilerde yayımlanan çalışmalarının yayına kabul edilmiş sürümünün birer kopyasının açık arşivlerde açık erişim olmasıdır.

Açık Veri: Herhangi bir telif hakkı, patent ya da diğer kontrol mekanizmalarına tabi olmaksızın herkes tarafından ücretsiz ve özgürce kullanılabilen, tekrar kullanılabilen ve dağıtılabilen veridir.

Akademik Çalışmalar: Bursa Uludağ Üniversitesi Mensuplarının ara tırmaları, aldıkları fonlar ve yaratıcı faaliyetleri sonucu ortaya çıkan tüm çalışmalarını ifade eder.

Akademik Arşivler ve Konu Arşivleri: Kamu kaynaklarıyla desteklenen bilimsel ara tırmalardan üretilen yayınları, verileri ve diğer fikri ürünleri (tezler, ders malzemeleri, çalışma raporları, vb.) toplayan, düzenleyen ve uzun dönemli olarak arşivleyen sistemlerdir.

Ara tırma: Bilginin iletilmesi hedefi ile her türlü yaratıcı ve sistematik çalışmaları olarak

tanımlanmaktadır.

Ara tırma Verisi: Bilimsel yayınlarda sunulan sonuçları do rulamak için kullanılan veriler (örn. istatistikler, deney sonuçları, ölçümler, gözlemler, görü me kayıtları, görüntüler, vb.) veya bir proje sırasında kullanılan ve Veri Yönetim Planı'nda açıklanan di er verilerdir.

Ara tırmacı: Çalı anlar ve doktora ö rencilerinin de dahil oldu u, istihdam düzeylerine bakılmaksızın, her seviyeden. Üniversite ara tırma personelinin herhangi bir üyesi olarak tanımlanmaktadır.

Avrupa Açık Bilim Bulutu (European Open Science Cloud - EOSC): Avrupa Komisyonu'nun Nisan 2018'de ayrıntılarını açıkladı ı, Avrupa Birli i'ndeki 1.7 milyon ara tırmacı ve 70 milyon bilim ve teknoloji uzmanının akademik dergi ve kitaplarda "gömülü" verisinin toplanmasını ve bu verilerin herkesin kullanımına açılmasını hedefleyen bir projedir.
<https://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm?pg=open-science-cloud>

Depolama: Dijital materyallere gerekti i zaman, sürekli eri imi sa lamak için yapılması gereken eylemlerin tümüdür.

DOI (Digital Object Identifier - Sayısal Nesne Tanımlayıcı): Online ortamda bulunan bir fikri mülkiyeti ya da bu fikri mülkiyetin bir parçasını tanımlayan tanımlayıcılardır.
<https://www.doi.org/>

FAIR Presipleri: Ara tırma verisi yönetiminde veya Avrupa Açık Bilim Bulutu ile ilgili giri imlerden herhangi birinde yer alan bir kısaltmadır. Verinin Findable (bulunabilir), Accessible (eri ilebilir), Interoperable (birlikte çalı abilir), Reusable (yeniden kullanılabilir) olması prensiplerine dayanmaktadır. <https://www.go-fair.org/fair-principles/>

Bursa Uluda Üniversitesi Akademik Ar ıv Sistemi: Bursa Uluda Üniversitesi ara tırmacılarının yayınlarına ve ara tırma verilerine açık eri im sa layan ar ıv Bursa Uluda Üniversitesi Akademik Ar ıv yazılımı aracılı ıyla depolanmaktadır.

Bursa Uluda Üniversitesi Mensubu: Bursa Uluda Üniversitesi Akademisyenleri, personeli ve ö rencileri "Bursa Uluda Üniversitesi Mensupları" olarak adlandırılmı tır.

OpenAIRE: OpenAIRE Projesi, Avrupa Komisyonunun açık bilim hedefleri do rultusunda

bilimsel yayın çıktılarına, açık ara tırma verilerine ve ara tırma bilgisine eri me, verileri analiz etmeye olanak sa layan ve içerik sa layıcılara e itli servisler sunan teknik açık eri im altyapı projesidir. www.openaire.eu

ORCID (Open Researcher and Contributor ID): Bilim insanlarını ve akademik otoriteleri benzersiz olarak tanımlamak için kullanılan alfanümerik koddur. <https://orcid.org/>

Telif Hakkı: Ki inin her türlü fikri çabası ile üretti i ürünler üzerinde hukuken sahip oldu u maddi ve manevi hakların tamamıdır.

Uygun Ar iv: FAIR Prensipleri, OpenAIRE uyumlulu u, CoreTrust Seal gibi kalite standartlarını kar ılayan ar ivdir.

st Veri: Bir bilgi kayna ını tanımlayan veri kümesi. Ba ka bir ifadeyle, sayısal bilgilerin ve bilgi kaynaklarının bulunması, kimliklendirilmesi, kullanımı ve yönetimi ile ilgili yapılandırılmı , tanımlayıcı bilgidir.

Veri Yönetim Planı (Data Management Plan): Ara tırmacıların ara tırma veri kalitesi, veri payla ımı ve veri güvenli i konusundaki sorumluluklarını nasıl kar ılayacaklarını gösteren bir araçtır.

Yayın: Kurumda bulunan ara tırmacıların hakemli yayınlanmı (veya yayınlanmakta olan) alı maları olarak tanımlanır.